NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1976 MỖI SỐ: 0$02 AGÀY THỨ SÁU 19 OCTOBRE 1923

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN DEPOT LEGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL Nº 1615

	HANOI	Tỉnh-lỵ đều có báo quán đại lý	Nhà-quê	Nước ngoài
Một năm.	6$00	6$80	6$30	6$60	12$00
Các làng và tỉnh-lỵ không có báo quán đại lý	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER. Directeur: NGUYỄN VĂN VĨNH. Rédacteur en chef: PHẠM HUY LỤC. Administrateur-gérant: D. QUẾ V. LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG BẮC TÂN VĂN HANOI. TÉLÉPHONE Nº 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m068 de large.

4e page: Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Làm thế nào được với những tai-nạn xảy ra luôn rất dữ-dội bây giờ

Trong mấy tháng giới nay, việc thiên-tai dữ dội, xảy ra gần khắp cả hoàn-cầu: ở nước Thổ và nước Hy-lạp thì gây cuộc binh qua, ở Trung-hoa thì nội loạn, từ phần ngũ liệt, mới rồi đây cũng có động đất, cả chết cả bị thương đến mấy nghìn người; ở Nhật-bản thì động đất, ở Đại-pháp thì cháy rừng; ngay ở nước ta thì Nam-kỳ và Bắc-kỳ cũng đều bị thủy tai rất là dữ-dội, ấy là chưa kể đến tật bệnh gớm ghê, truyền nhiễm rất rộng, làm cho loài người phải chịu những sự khốn khổ dị thường. Tuy rằng bình qua thủy-hỏa, tật dịch hung hoang đời nào cũng có, mà trong một năm trời, các sự tai nạn ấy xảy ra gần khắp cả mọi nơi, thật xưa kia không bao giờ có như thế.

Thế-giới bây giờ đương cái thời-kỳ tiến-hóa, khoa-học một ngày một tinh, khí dụng một ngày một khéo, sức người đã gần gần dịch nổi lại được sức trời, cũng đã có nhiều cách giữ cho loài người khỏi tật-thống, giúp cho loài người được yên vui, cái hạnh-phúc của loài người, tưởng cũng đã viên mãn được bảy tám phần. Mà ai ngờ người càng khôn khéo bao nhiêu, thì tai biến lại càng ghê-gớm bấy nhiêu, mà lại càng xảy ra luôn luôn, làm cho người ta vẫn phải ngày đêm lo sợ, hình như ở chốn vực sâu núi dốc, cái nguy-cơ vẫn ẩn-phục ở đâu sau lưng.

Than ôi! Người ta sống ở trên đời, cách sinh-tồn đã thật là khó-khăn: thương-nghiệp thì lo bôn tẩu không nhanh mà mất lợi, công-nghệ thì lo chế-tạo không khéo mà ế hàng, làm ruộng thì lo nắng to mưa lâu mà mất mùa; các nghề làm ăn, nghề gì cũng phải lo thất-bại; lại còn dịch lệ tật bệnh, đều là những mối lo chung. Đến bây giờ sinh sản một ngày một thịnh, trí thức một ngày một mở, đường sinh nhai lại càng lắm nỗi gian-nan, mật ít ruồi nhiều, người khôn của khó, kế mưu sinh ở cái đời thực-nghiệp cạnh-tranh kịch-liệt này, thật cũng đã deo-neo gấp năm gấp mười khi trước; mà lại còn tai hoạn xảy ra bất kỳ, làm cho trí khôn tài khéo của loài người, phải bó tay mà ngồi chịu. Khốn nạn thay cho loài người! có một thân, mà nào là lo đường sinh hoạt, nào là lo sự tai ương, phần thì lo tật bệnh gớm ghê xưa nay chưa từng có, phần thì lo thiên-tai dữ-dội xảy ra trong một ngày; mà trong xã-hội giao tiếp với nhau, lại còn lo kẻ hiểm mưu sâu, lừa khỏn gạt khéo, không những là giết nhau bằng lưỡi gươm hòn đạn, mà lại hại nhau bằng lời ngọt tiếng êm! Hết lòng thương yêu nhau, hết sức phù-trì nhau, để cùng mưu cách sinh tồn, còn sợ sức người hèn yếu, không địch nổi cái sức mãnh-liệt của trời, huống chi lại tương khuynh tương loát, tương hại tương tàn, vì lợi riêng mình mà làm hại đến người, lấy sức mạnh mình mà xâm lấn quyền tự-do của người, gây tai vạ cho cả nhân-quần xã-hội; chữ hợp quần, chữ công-ích, chữ bảo chủng bảo tộc, chữ tương ái tương thân, chỉ là một câu khẩu-hiệu ở đời văn-minh này, mà xét cho kỹ ra, thì cái lòng ghen ghét, cái kế hiểm sâu của người ta làm tổn hại đến sinh-mệnh đến hạnh-phúc của loài người, tưởng lại tệ hơn cái thiên-tai dữ-dội trong mấy tháng nay.

Cái thiên tai dữ-dội ấy, đã đành bây giờ mắt người chưa thấy trước, sức người chưa dịch nổi, cái phương bổ cứu phòng bị, còn nhờ khoa-học tiến-bộ về sau; nhưng nếu bây giờ người ta cứ lòng thương đến nỗi giống, muốn cùng nhau mà mưu kế sinh-tồn, bớt một phần họa hoạn cho nhân-quần, để thêm một phần hạnh-phúc cho xã-hội, trường nên đồng tâm hiệp sức với nhau, lo khảo-cứu cho khoa-học rộng thêm, lo mở mang cho thực-nghiệp thịnh thêm, phù trì nhau, liên-lạc nhau để cho loài người ai đã may thoát khỏi cái nạn nước trôi đất động, thì không còn phải lo cái họa sức mạnh mưu sâu; thiên-hạ có đến buổi đại đồng, thì hai chữ văn-minh mới thật là xứng đáng. Than ôi! cơ trời đã khôn nỗi lo lường, mà lòng người lại khó bề tin cậy; cái ngày quả phúc của loài người đức được mười phần viên-mãn, hãy còn xa lắm thay!

H. T. B.

CAO-SU SAU NÀY CÓ ĐỦ DÙNG KHÔNG?

Trong tạp-chí *India Rubber Review*, có một bài nói rằng nếu nước Hoa-kỳ không trù-liệu trước từ bây giờ, thì trong bốn năm nữa thế-giới thiếu cao-su không đủ dùng.

Trong bài ấy có nói: Trong năm 1923 này thế giới tiêu thụ 390.000 tấn cao-su, mà cái số cao-su các trại giồng cao-su xuất sản được độ 425.000 tấn. Nếu số ô-tô cứ tăng mãi lên như bây giờ, mà các vật dụng khác bằng cao-su, thế giới cũng cần dùng nhiều mãi lên như bánh xe ô-tô, thì số cao su cần dùng cho thế-giới trong năm 1929 tính có đến 575.000 tấn, mà số cao su của thế-giới xuất-sản lúc bấy giờ chỉ được độ 500.000 tấn là cùng, vậy thiếu mất 75.000 tấn mới đủ dùng. Nếu đến sang năm mà số cao-su cần dùng vẫn tăng lên nữa, thì đến năm 1940 số cao-su cần dùng cho thế giới ước độ 8.5.000 tấn, mà số cao-su của thế giới xuất sản trong độ ấy ước chỉ được độ 525.000 tấn, vậy đến năm 1940 số cao su thiếu mất 280.000 tấn, tính ra bằng hai phần chia ba số cao su tiêu thụ năm nay.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 18 Octobre 1923

Cái vấn-đề bồi-khoản

Viên đại-lý nước Đức có đến trình bày với quan thủ-tướng Poincaré về các nỗi khó-khăn về đường kinh-tế của nước Đức, quan Poincaré bèn đáp lại rằng hễ nước Đức chưa bãi hẳn việc thụ động để kháng thì chưa có thể bàn đến việc nộp tài sản được.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 18 Octobre 1923

Quan Giám quốc nước Tchécoslovaquie tại nước Pháp

Sáng hôm thứ tư, quan Giám-quốc Masaryk cùng quan Giám-quốc Millerand đi thăm sở Vô-tuyến-điện Sainte-Assise. Đến đấy quan Giám-quốc Millerand có gởi một bức điện tín tỏ tình thân-ái với các nước Đồng-minh cùng các hữu bang, trước tiên là gởi cho nước Tchécoslovaquie.

Quan Giám-quốc nước Tchécoslovaquie có đặt tiệc tại bộ đại-sứ nước Tchécoslovaquie khoản đãi quan Giám-quốc Millerand cùng các quan chức. Sau hai quan Giám-quốc đến thăm viện khảo cứu về văn học dân-tộc Slave, do ông giáo Ernest Denis dựng lên, có các chánh-phủ nước Tchécoslovaquie và nước Yougoslavie trợ-lực cho, mà sau nước Tchécoslovaquie tặng Cao-đẳng học đường Paris. M. Appell học-trưởng nha học chính Paris, cùng các quan-chức nghênh tiếp hai quan Giám-quốc tại phòng giấy của ông Ernest Denis. M. Antoine Meillet, tổng-trưởng viện ấy và M. Appell, học-trưởng nha học-chính đọc diễn-văn. Quan Giám-quốc Masaryk cũng đọc diễn-văn đáp lại.

Việc nước Đức

Những người Đức làm việc hỏa-xa được quan thượng-thư bộ Vận-tải cho phép từ ngày hôm thứ tư này thì đến làm việc với sở quản-lý hỏa-xa của Pháp-Bỉ, thì đã kéo đến các nhà ga để xin làm việc đông lắm. Mỗi người phải ký một tờ cam-đoan, và làm phép phát thệ mới được nhận vào làm việc.

Tại các sở bưu-chính, điện-báo và điện-thoại người Đức nhất luật đến làm việc cả.

Cái nạn vị ăn thức dùng đắt đỏ ở Berlin

Từ khi việc bồi sự phát bánh cho nhà nghèo, và vì vị ăn thức dùng thêm đắt đỏ, mà nhân-dân biểu tình rối loạn mới rồi, thì thành-phố Berlin hết sức giúp đỡ những dân nghèo. Mỗi ngày hiện phát cứu cho 32.000 người, và phát bữa ăn cho 20.000 người, mà phát nửa thì cho không không lấy tiền.

MỘT CÁI LỆ BIỆT ĐÃI CÁC QUAN NGUYÊN GIÁM-QUỐC

Khi quan Loubet mãn hạn giám-quốc, M. Jean Bernard có làm báo cổ-động việc xin nghị-viện đặt một bản luật định lệ cho các quan Giám-quốc hễ mãn hạn bầy năm rồi thì tự nhiên được công nhận là nguyên lão-viện mà không phải thuộc quyền thẩm phán chính quyền. Việc ấy đã gần đến lúc thành-hiệu, thì quan Clémenceau lên cầm quyền chính. Vốn quan Clémenceau vẫn không tương-đắc với quan Loubet, nên ngài lại phá việc ấy không thành.

Nay hội-đồng hàng quận về quận Haute Marne lại thỉnh-cầu đặt cái lệ ấy. Nghe đâu nay mai M. Reynald nguyên-lão nghị-viện sẽ đem việc ấy thỉnh-cầu tại nghị-viện.

Tin Trung-hoa

Paris, ngày 9 Octobre 1923

Nam-quân thắng trận

Trịnh-nhuận-Kỳ và Hoàng-thiệu-Hàng đánh lấy được Mông-giang.

Liên-quân (quân-đội về phái Tôn-Văn) lấy lại được Long-môn

Ngày 7 Octobre, Liên-quân lấy lại được Long-môn, lấy được khí-giới và lương thực nhiều lắm.

Tôn-Văn khai quân-hội

Ngày 8 Octobre, Tôn-Văn chiêu tập các quân-đoàn, khai quân-hội để bàn việc đối đãi với Bắc-kinh.

Bộ Tài chính Bắc-kinh

Trương-Hồ lại thôi không từ chức tài trưởng nữa, nhưng chỉ nhận xuất tịch trong khi có hội nghị nội-các, còn việc bộ thì giao cho người thứ trưởng quyền coi.

Đàm-điện-Khải thông cáo các phái ở Trường-sa

Đàm-điện-Khải chiêu tập các phái ở Trường-sa, tuyên ngôn rằng: Đàm đem quân đến Trường-sa, không phải có ý tranh cạnh với Triệu-hằng-Dịch, nhưng nếu Triệu đem Bắc-quân sang, thì Đàm phải hết sức đánh, tuy tai hại đến đâu cũng không kể.

Việc viện Tương-hồ lại sắp biến

Ngô-bội-Phu cử Trần-gia Mô làm Viện Tương tổng-tư-lệnh; nhưng mà Trần đã ở Thành-lăng tổ-chức riêng một tổng-bộ, không chịu thuộc Ngô; việc viện Tương-hồ lại sắp sửa biến đổi.

Lâm-kiến-Chương phản đối với Tào-Côn

Lâm-kiến-Chương đánh giây thép đi các tỉnh, phản đối việc Tào-Côn bỏ tiền để mua phiếu đại-tuyển (bầu thống-lĩnh), có nói rằng minh xin chiếu tập các quân-đoàn, kể tội Tào-Côn rồi đem quân vào đánh.

Tôn-Văn lại sang Đông-giang

Tôn-Văn lại sang Đông-giang để kích lệ tướng-sĩ và bàn định các việc hiện thời.

Số quân Trần quỳnh-Minh ở Đông-giang

Ở Đông-giang gây cuộc binh tranh đã gần nửa năm, quân lính vừa bị thương vừa chết đã nhiều lắm, hiện bây giờ số quân Trần ở đó còn có độ vạn người.

VIỆC THIÊN-TAI Ở NHẬT-BẢN MỚI RỒI, CHÍNH LÀ MỘT CÁI TRIỆU-TRẦM CỦA TRỜI BÁO TRƯỚC CHO LOÀI NGƯỜI

Từ khi Sir Arthur Coran Doyle là một nhà tiểu-thuyết trứ danh nước Anh, có một người con trai bị hại trong cuộc đại-chiến mới rồi, ông đều hằn tâm tính trở nên một người rất tin về cái lý-thuyết hư-linh.

Mới rồi ông có viết trong một tờ báo ở New-York mấy câu sau này:

Ba tháng trước đây, khi chúng tôi ở San-Francisco, tôi có nói: Các nhà phương-sĩ đã báo cho ta biết trước rằng ngoài những tai nạn do loài người gây nên, nay mai loài người lại còn khốn khổ về tai nạn khác rất dữ dội. Nay quả đã xảy ra cái thiên tai dữ dội ở Nhật-bản, sang lời e rằng nay mai lại còn xảy các tai nạn khác nữa chăng.»

Sau lại có nói với một nhà làm báo như sau này:

« Chính tôi đã thấy có người báo mộng, và sáu người khác cũng thấy báo mộng rằng cái mục-đích cuộc chiến-tranh mới rồi là để cải tạo cái tâm tính cho loài người. Nhưng loài người cũng chưa cải tạo được là bao, vậy nay mai sẽ có những thiên-tai dữ dội khác nữa. Như vậy không khéo giới còn tra tai nữa, chứ chưa thôi đâu. »

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Mấy tiếng riêng ở vùng Phú-thọ

Tiếng Phú-thọ	*Tiếng miền xuôi*
Cái vung	Cái phẫn,
Cái niêu	Cái trã,
Đôi quang	Đôi gióng,
Cái bờ	Cái đìa,
Cái dùm, cái ngọc, cái giỏ, cái giỏ	Cái giỏ,
Cái cong	Cái chĩnh,
Cái chạc	Cái thừng, Bùi-mành-Giám Lâm-thao, Phú-thọ
Cái gàu múc nước, có nơi gọi là: cái đài, cái đụi.	
Cây đu-đủ tía, có nơi gọi là: cây thầu dầu.	
Con ruồi thật to, có nơi gọi là: con mòng mòng.	
Đi làng, có nơi gọi là: đi lũng.	
Cái ấm đựng rượu, có nơi gọi là: cái ngỗng.	
Quả chuối lá, có nơi gọi là: quả chuối luộc.	
Con cá quả, có nơi gọi là: con cá chuối; Cái bàn không có ngăn, có nơi gọi là: cái lầu.	
Ốm, có nơi gọi là: ầm, bẽ.	

Mấy câu nghĩa ngờ

« Đem chuông đi đấm nước người, chẳng khua cũng gõ mấy hồi lấy danh. » Nghĩa gì?

« Cá vàng bụng bọ ». Ý nói thế nào?

Còn như câu: « Ăn tham thành làm chốc mép » của ông Phạm-bùi-Cầm đăng ngày 15 Octobre thì ở vùng chúng tôi lại hay nói là: « Ăn tham thành làm lỡ mép » cũng không biết nghĩa là gì?

Ng.-văn-Nguyên.

Hội-đồng Tư-vấn Bắc-kỳ

Bài diễn-thuyết của ông nghị-trưởng Nguyễn-hữu-Thu tức Sen:

Bẩm quan lớn Thống-sứ,

Tôi nay được cái vinh dự thay cho cả Nghị-viện và phần riêng của tôi, có mấy lời tạ ơn quan lớn đã cho nghe những lời vàng ngọc vừa rồi.

Trong khi giải tỏ tấm lòng Nghị-viện biết ơn lòng quảng-đại nhân-từ của quan lớn, tôi xin đoan chắc với quan lớn rằng, Nghị-viện nay cũng sẽ giữ vững một mực trung-thành và chân-thực như các Nghị-viện trước. Viện chúng tôi sẽ thành-tâm hiệp đồng và giúp đỡ quan lớn. Chúng tôi cũng biết cái phận-sự của chúng tôi là quan-trọng, nhưng chúng tôi cũng biết nó có phạm-vi và có giới-hạn. Sự hành-động của chúng tôi, có đề chính quyền nương tựa được, mà không lạc đi đường khác, thì mới có hiệu-lực. Chỉ có chính-quyền là có quyền độc đoán; những việc gì đã vững chắc rồi và đã hỏi ý-kiến những bậc thức-giả rồi, thì quyết định thi-hành, không vì những sự bình-phẩm vô ích và phản-đối không đâu mà đình-trệ lại.

Trước khi chúng tôi bắt đầu làm việc, chúng tôi xin thay mặt toàn dân An-nam, mà dâng quan thủ-hiến mới Thuộc-địa là quan Toàn-quyền Merlin, tấm lòng kính-mến và trung-thành của chúng tôi.

Bẩm quan lớn Thống-sứ, chúng tôi có lời thâm tạ tấm lòng quảng-đại quan lớn đã dành cho những lời thỉnh-cầu của Nghị-viện, kỳ đại-hội-đồng vừa rồi, và đã cho thi-hành được nhiều việc.

Chúng tôi cũng lại lấy làm kính-dị về cái động-lực và cái nghị-lực quan lớn đã dùng vào sự cải-lương hương chính, và sự dụng số dự toán chi thu cho các làng. Đã đành rằng những việc ấy trước khi quyết-định và thi-hành, đã kê cứu và bàn định đã lâu, nhưng mà cũng phải có cái ý chí vững vàng, và cái trí thức cao-minh, mới ra khỏi cái phạm-vi nghị-luận, và mới quyết-định lập-thành được những điều khoản xác đáng, từ nay đã thành ra cái việc khuôn phép vĩnh-viễn cho các xã dân chúng tôi. Những việc ấy thuận là việc mới lạ cho dân, muốn thi-hành được trọn vẹn, lắt phải có một cái lòng kiên cường cương nghị, mới đối dịch được những sự ngang trở. Những việc cải-lương ấy, nay thật đã có thành-hiệu. Hết thảy những làng đã cải-lương rồi, dân đều lấy làm ích lợi và người ta có thể nói được rằng bao nhiêu dân mọn đều trông mong cho làng nào ở xứ Bắc-kỳ nầy rồi cũng được cải-lương.

Cái công lao của quan lớn, trong sự sửa đổi ngạch Tư-pháp cũng không phải là nhỏ, quan lớn vừa làm cho pnân biệt quyền hành chánh và quyền tư-pháp, đó chính là một điều hiện nay các nước văn-minh đều dần dần phải theo như vậy.

Bẩm quan lớn, cái danh thơm quan lớn sẽ cùng với ba việc cải-lương nguồn gốc kia mà trường tồn vĩnh viễn, ba việc ấy chính là việc của Chính-phủ Bảo-hộ, đã làm từ trước đến nay, để dìu dắt nước chúng tôi lên con đường tiến-hóa.

Chúng tôi lại thấy rằng, Chính-phủ Bảo-hộ đã chịu tốn phí biết bao nhiêu, để mở mang việc giáo-dục và việc y-tế, ấy là không kể đến những sự tổn-phí về công cuộc quảng tài nguyên, làm cho dân-chúng được thêm thịnh giàu, như là việc dẫn thủy nhập điền, việc canh nông, việc tăm tàng, việc mục-súc, và việc nông-lâm.

Những trường Nông-lâm thực-nghiệp mà Nhà-nước đã mở ra, chắc là sau này sẽ có lắm điều ích lợi cho nông-dân, bởi vì những sự thí-nghiệm ở các nơi ấy, khi họ đã được mục kích, chắc là họ phải cảm phục, phải tin theo những cách cải-lương về nông-nghệ.

Chúng tôi cũng công nhận rằng phải qui-trọng và phải bảo thủ lấy rừng, khi trở về nhà chúng tôi sẽ tuyên bố cho đồng-bào biết, những lời quan-lớn chỉ giáo.

Trong đồng-viện chúng tôi ai đã được dự cuộc khánh thành máng nước Vĩnh-yên, thì cũng biết công việc ấy vĩ đại nhường nào và dân thôn đã được hưởng cái lợi ấy nhường nào.

Chúng tôi sẽ tỏ bày cho người đồng quận chúng tôi biết sự tận-lực của Chính-phủ làm cho trình độ tinh-thần và vật-chất của bản xứ, càng ngày càng tiến-bộ thêm lên.

Những sự cải-lương tôi mới nhắc qua vừa rồi, mà lại là những việc nhờ ơn quan lớn mới có, những việc ấy cũng với việc khai sinh-tử gia-thú và đạc-điền, sau này thành ra quitắc nhất định; những người Annam cứ đấy mà theo, thì về đường tinh-thần và xã-hội sau này, sẽ tuần-tự mà tăng-tiến lên cao. Những qui-tắc nay còn lâu mới phải sửa đổi, nay chỉ cần phải thi-hành cho đến tận thiện. Chúng tôi xin quan lớn vững lòng rằng, chúng tôi sẽ hết sức trong việc ấy. Đến đây chính là khởi thủy cái phận việc thứ hai của phận sự chúng tôi, bởi vì nếu chúng tôi phải chuyển đạt lên quan lớn những điều ước muốn và cái ý hướng của dân, thì chúng tôi lại cũng phải diễn giải cho dân biết cái mục-đích của Chính-phủ Bảo-hộ trong những việc cải-lương đã định, phải làm cho dân biết những điều ích lợi, phải chỉ bảo cách

làm để cho đâu cũng hiểu, đâu cũng thi-hành một cách hoàn-toàn để cho được kết-quả tốt tươi.

Thưa các ngài,

Trước hết tôi lấy làm vui vẻ được thấy đồng-viện lần nầy nhiều ông quen, và tôi xin có lời chúc mừng các ông đồng-viện mới.

Lần nầy là lần thứ tư, tôi được các ngài cử làm trưởng-viện, như thế chẳng những là các ngài tỏ lòng yêu mến tôi, mà lại còn tỏ cả lòng các ngài tin tôi nữa, tôi thật lấy làm cảm động vô cùng.

Nhân khi tạ ơn các ngài vì đã có lòng tin yêu tôi, tôi xin cam đoan với các ngài rằng, tôi xin tận tâm trung thành kính mến Nghị-viện.

Đối lại thì tôi xin các ngài cũng giúp tôi cho làm nổi việc, các ngài cũng sẽ hết lòng cổ sức mà đồng lao cộng tác với tôi.

Chúng ta vừa là đại-biểu của dân, vừa là người môi-giới cho dân với Chính-phủ, vậy bổn phận chúng ta nên phải giải tỏ cho Chính-phủ một cách đích xác và thành-thực, cái tình ý của những người chúng ta đại-biểu và bàn-bạc một cách thiết-thực những vấn-đề nhà nước giao cho để Chính-phủ vững lòng rằng đã hiệp ý dân mà làm công việc mở mang cho nước.

Xin các ngài nhớ luôn luôn đến cái trọng trách của chúng ta, và chỉ nên để cái lòng lo việc công ích nó chất chứa ta trong những khi bàn-bạc.

Tôi mong rằng trong chúng ta ai đã bước chân đến chốn nầy, cũng đuổi được cái lòng ích kỷ ra khỏi cái tâm trí của mình, và trong những khi nghị luận, thì giữ được cái vẻ điềm-tĩnh ôn-hòa, mà chúng ta đều ai cũng có một mục-đích chung : là Công-ích

Thưa các ngài, tôi chắc rằng ai cũng như tôi, cũng đã hiểu rõ-ràng cái phận sự chúng ta, vậy tôi xin cùng với các ngài làm việc bổn-phận, mong rằng những điều nghị-luận của chúng sẽ có kết-quả.

Ông nghị trưởng Thu tức Sen đọc xong, Hội-đồng có vỗ tay. Rồi ông lại đọc luôn bức dự-thảo diện-tín sau nay để xin độ sau quan Thượng-thư thuộc-địa.

Điện-tín của quan Toàn-quyền Đông-pháp gởi cho quan Thuộc-địa bộ Thượng-thư

« Những nghị-viên Hội-đồng tư-vấn Bắc-kỳ họp ngày 18 Octobre 19..3 tại Hanoi, trước khi bắt đầu làm công việc, có ý nhắc lại để ngài rõ rằng văn ghi nhớ những công việc khoan hoãng và công chính của ngài đã ban hành trong cõi Đông-pháp khi ngài còn làm Toàn-quyền : những nghị-viên ấy lại xin ngài thâu nhận tấm lòng trung thành đối với thượng-quốc và sau lại xin ngài chuyển đệ lên quan Thống-lĩnh tấm lòng thành kính của cả nghị-viên.

HẢI ĐÀM

Thơ đáp lại các bà nghị

Kỳ-giả xem số báo ngày 17 Octobre thấy mấy bài thơ của các bà nghị gởi cho chồng lắm câu lý-thú, vậy xin thay lời các quan nghị mà họa chơi cho vui.

I

Bà nghị. . .

Hà phải rằng tôi kẻ vũ-phu.
Sao mình lại nhiếc những là ngu.
Bây giờ đã được làm bà nghị,
Còn cứ lăng loàn mãi thế ru !

II

Bà nghị . . .

Thôi thôi tôi bảo mẹ em mày.
Bếp núc từ nay chớ rảng tay.
Tối đã làm nên danh-phận lớn,
Bà dừng xùi xụt hỗ người thay.

III

Bà nghị. . . .

Ở làng đã được chức quan-viên,
Ra tỉnh ngày nay lại rích tiền.
Ai bảo mặt này không xứng đáng.
Dầu cao râu dị cũng đỡ phiền.

IV

Bà nghị . .

Mình ơi, ới hỡi, hỡi mình ơi.
Mình nói lời chi đến những lời.
Phẩng-đít, bù-đìn, chày máy gật,
Hát hay cho mấy mặc thầy đời.

X.

MỘT ÔNG NGHỊ GIỎI VÕ

Một tờ báo tây có đăng một chuyện sau nầy cũng có thú-vị.

Một ông nghị-viên ở nước kia tên là Brimb' Orion, người rất sức-lực khỏe mạnh. Trong kỳ bầu-cử mới rồi, ông sở dĩ được trúng tuyển một phần là nhờ về cái võ lực của ông hơn người, nên không mấy tay dám ra mặt chống chọi với ông, thành ra ông được nhiều về hơn người tranh nhau với ông.

Cái ngực ông rất rộng, cái tiếng ông rất to, nhưng chỉ hiềm một nỗi ông không có khẩu-tài, nên từ khi ông trúng cử nghị-viện, không từng đăng đàn diễn thuyết mà các báo không từng có dịp nói đến tên ông bao giờ. Những nhà dự bảo trong hạt ông, thấy ông cứ im hơi lặng tiếng như thế có ý chán về ông nghị-viên của mình. Ông thấy thế cũng có ý ngại ngùng về cuộc bầu cử lần sau.

Nhưng ông cũng tỉnh. Nước ông vốn là một nước thích các cuộc tiêu khiển thao luyện; các hội, các trường học ở xứ ấy, thường đặt ra các cuộc thao-luyện để thi tài đấu lực với nhau mà thiên hạ rất là hoan-nghênh các cuộc thao-luyện ấy. Ông bèn để xướng đặt một cuộc thi chạy của nghị-viên, và nhờ một nhà báo chuyên về các cuộc thao-luyện tân thành cho. Tin ấy tuyên bố lên, báo nào cũng phải nói đến tên ông, các nhà dự-bảo ở hạt ông thấy thế lấy làm dắc ý lắm. Mấy ông nghị-viên khác xưa nay cũng im hơi lặng tiếng như ông Brimb' Orion thấy ông vì thế được nổi danh, bèn đua nhau đến dự cuộc thi chạy ấy.

Đến ngày đặt cuộc thi quả nhiên ông Brimb Orion chạy đến đích trước tiên, nhân dân nô nức đến xem, ai nấy đều hoan-hô. Thế là từ đấy ông nổi tiếng là một ông nghị xuất sắc, các nhà dự bảo đến mèn yeu, mà các ông đồng viện cũng kiêng nể, cho ông là một người giỏi võ nhất trong nghị-viện.

Nghe đâu ông lại sắp tổ-chức một cuộc thi bơi, và một cuộc thi võ nữa. Hai cuộc thi sau nầy, mà ông lại chiếm khôi thì cai tiếng của ông lại to chưa biết đến đâu nữa đây !

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tri-Quyên nữ-sĩ

Thơ

CMLXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Gây dựng từ ai có biết không.
Thanh triết nên cao dường cột vững.
Sử tư cửa rộng khói hương nồng,
Bia Lê mấy dãy rêu khôn lấp,
Gác Lý tư bề kinh vẫn trong
Mưa Á gió Âu thay đổi mấy.
Cung tường mãi mãi với non sông.

CMLXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo nguy nga bát ngát trông.
Khải thánh sau lưng cây cổ rợp,
Khuê-văn trước mắt ngựa xe rong.
Khói tuôn trương Lý hương còn ngát.
Trăng đọi bia Lê bóng vẫn trong.
Thế dại trai nào còn dậu đề,
Mặc dầu Á-vũ với Âu-phong.

CMXC

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cửa thánh nền nhơ rực cõi đông.
Bát ngát cung tường quanh phố Giám
Nguy-nga miếu mạo ngất non Nùng.
Khuê văn gác Lý hương còn tỏ,
Tiến-sĩ bia Lê bụi chửa phong.
Quốc-túy là đây còn dấu đề,
Qua đây ai chẳng cất đầu trông.

Mai-đình Phạm
201, phố hàng Bông, Hanoi

CMXCI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Không nay dựng tỏ Á-đông.
Bệ thánh bia hiền, nền quốc-túy,
Lầu khuê cửa giảm dấu nho-phong.
Quanh tường mạch đạo tuôn dòng Nhị
Trước án hương mấy ngất đỉnh Nùng
Trải Lý, Trần Lê, bao thế-kỷ,
Đường đàn ghi tạc với non sông.

Nguyễn-chi-Thuần
Thừa-phái Thai-nguyên

CMXCII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Không sinh thay cõi Lạc-Hồng.
Một dãy lầu son thêu cẩm tú,
Mấy hàng bia đá giải non sông.
Kia cây cổ thụ chồi thêm biếc,
Nọ giếng thiên nhiên nước chẳng vơi.
Trải Lý, Trần, Lê lừu biến cải.
Văn hương nghi ngút ngất văn-phong

CMXCIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Chung tú làng nho rất lạ lùng.
Thù, Từ đông khơi đôn nước Nhị,
Không, Nhan nền dựng ngất non Nùng
Khua chuông kim cổ lừng Nam, Bắc
Tỉnh giấc mê man cõi Lạc-Hồng.
Lý-đế sĩ-vương đâu đó tá !
Công cao sử sách sánh vầng đông.

A-các, Hoàng-kim-Phụng
Secrétaire des Travaux-Publics. Hanoi

CMXCIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Quốc-túy là đâu có biết không ?
Nay các khuê-văn bia tiến-sĩ.
Ấy đường sông Nhị núi non Nùng.
Trải bao mưa gió trơ đền cổ,
Còn có xuân-thu trích của công.
Tòng tư vi đề Trương-tác-giả. (1)
Ha-thành mũ áo lại thêm đông.

Lương-sơn. Trần-trung-Rân
Rue de Vân-thi, Ninh-bình

CMXCV

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Tôn-giáo là đây vẻ tục ung.
Miếu Lý gây nền tôn thánh đạo,
Bia Lê dựng đá chép anh-hùng
Um tum cây cối mùa xuân đậm,
Chỉnh chện thềm trông cung bóng nhật lồng.
Vương-bá ngày xưa đâu vắng cả ?
Duy nền quốc-tử vẫn nguyên-phong.

CMXCVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đồi khác duy nhà quốc-tử không.
Cây biếc bia rêu ghi cổ tích,
Mưa xuân gió mát nức anh phong.
Mấy triều khai thác nào vương-bá,
Một mạch duy-trì vững núi sông.
Trải Lý, Trần, Lê nền nếp cũ,
Cương-thường cảm khái đất trời chung

Nguyễn-mậu-Lang
Làng Hoàng-mai, Bắc-giang.

CMXCVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ nguy-nga rõ cảnh bồng.
Xây đắp cung tường như họ Lý,
Ra tay lập quốc bởi đời Hùng.
Gió Âu mưa Mỹ rày lan khắp.
Đạo Khổng sân Trình vẫn ruổi rong.
Hồng-Lạc hiền-nhân đâu đó tá,
Đồng-tâm gin giữ lấy nho-phong.

CMXCVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nho-giáo tô thêm cảnh Nhị-Nùng.
Sông vỗ lưng trừng trên bể Bắc,
Mây tuôn lớp lớp ngất trời Đông.
Cung tường cổ kết nền nho học,
Cửa thánh uy-nghi nếp hiếu trung.
Thù Từ khuyến ai nguồn học đấy,
Gương hiền ngày trước nhớ ra không

Quế-hương, Mai-xuân-Cung
Sinh-viên trường Canh-nông, Tuyên-quang

CMXCIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn miếu dai lâu sánh Nại-Nùng.
Quốc tổ sùng nền đạo đức,
Thánh hiền sum họp hội mây rồng,
Khơi dòng tôn giáo sông Thù-Từ,
Mở mối di-luân giống Lạc-Hồng.
Học-giới văn-minh dương kết quả,
Tạo nhân nhờ thánh giúp công dung.

Vũ-văn-Inh
32, phố Đông-mỹ, Hải-dương

M

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trải Lý, Trần, Lê miếu sở đồng.
Mưa Á gió Âu dong bất dịch,
Núi Nùng sông Nhị ứng hồ trung.
Chuông vang những khuyến người cần học,
Mõ gỗ còn răn kẻ huấn mông.
Quang cảnh miếu này tu giảng cứu.
Khí hòa xuân hạ cả thu đông.

Vũ-văn-Ninh
32, phố Đông-mỹ, Hải-dương

(1) Trương-tác-ký.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 26 độ
15 giờ 30 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 19 Octobre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là **8 fr. 25.**

Thị giá quốc trái. — *Ngày 19 Octobre 1923* : 3 /- 55, 15. 4 /- 1918 59. 85. — 5 /- 1915-1916 74. 45. — 5 /- 1920 86.40. 6 /. 1920 87. 27.

Tin tàu. Tàu *Malte* khởi hành ở Saigon đi Haiphong ngày 20 Octobre 19.3, hồi 11 giờ sáng.

Một ngày hội của nhà binh để cứu giúp những người bị nạn bên Nhật. — Đến ngày chủ-nhật 28 Octobre nầy hồi 3 giờ 30 chiều, các nhà binh ở Hanoi sẽ mở một cuộc hội thể-thao tại khu đất trong thành để lấy tiền giúp cho những người bị nạn ở Nhật-bản.

Tối hôm ấy đúng 21 giờ tại nhà ăn của trại lính Pháp lại có một cuộc hòa nhạc.

Vậy các hàng tường tá, ủy, hạ sĩ quan cùng các binh lính xin mời nhân-dân Hà-thành bữa ấy đến xem hội cho đông đảng mà cứu giúp một nước Đồng-minh cũ của Đại-pháp đã gặp phải cái tai nạn lớn nầy.

Hội-đồng tư vấn Bắc-kỳ. — Các quan nghị vì mấy bữa trước mệt nhọc quá, cho nên xong kỳ đại hội-đồng sáng hôm qua thì buổi chiều lại nghỉ. Sáng hôm nay hồi 8 giờ lại họp để bàn về việc học, có quan chánh đốc học Bắc-kỳ đến dự hội-đồng.

Các quan chức bị lụt ở Cao-bằng — Quan Thống-sứ vừa ký nghị-định cấp cho quan Công-sứ Cao-bằng một số tiền là 1430 đồng để tập sự cấp cho các quan chức Annam ở trong hạt ấy bị hại về nước lụt ngày 2 Août 1923.

Những cách phòng bệnh Phủ Thống-sứ vừa xuất bản một tập về những cách thức phòng bệnh truyền nhiễm do những giống sâu bọ hay là những giống súc sinh ra, để gửi đi các tỉnh phát cho các làng.

Phường hát Tây năm nay — Vì nhà máy điện ở Haiphong thiếu máy, sức ánh sáng phải giảm đi cho nên hôm nọ đã tưởng rằng phường hát Tây vụ nầy không thể khai điền tại Haiphong được mà sẽ lên Hanoi. Nhưng nay công-ti điện Haiphong đã điều đình với công-ti S. I. C. C. O. để mượn điện thắp cho thành-phố trong khi nhà máy đèn thiếu máy.

Ngạch Học-chính. M. Trịnh-hữu-Ban, trợ giáo tập sự tại Mỹ-điền huyện Việt-yên vì bổ trường đi thì phải bãi chức, kể từ ngày 28 Septembre 1923.

M. Bùi-đình-Sau, có bằng Tiểu-học tây, được bổ giáo học phụ tá lương mỗi tháng 30 đồng.

Melle Hoàng-thị-Tan, có bằng Sơ-học, nay bổ vào chân dạy thay tại trường Brieux. Phụ cấp mỗi ngày 5 hào.

M. Vũ-văn-Khôi, giáo học hạng tám được nghỉ giả hạn một năm nữa, kể từ ngày 1er Octobre 1923.

M. Hoàng-hoa-Khánh, giáo học tập sự ở Thái-bình bị bãi dịch vì bỏ khiếm khoảng chức-vụ.

M. Trương-trọng-Tân, giáo học tập sự được thăng giáo học hạng tám.

M. Phạm-gia-Lễ, trợ giáo tập sự ở Xuân-canh, huyện Đông-anh (Phúc-yên), được nghỉ 30 ngày vì sức yếu.

Ngạch y-tế. — MM. Lê-v-Thọ, Ng-v-Lộc, Phạm-v-Giao, Chế-quang-Thương là bào-chế tập sự nay được thăng bào-chế thi-sai hạng tư ngạch y-tế Đông-pháp.

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI CẦN NGƯỜI LÀM máy và tài-xế cầm xe 6-tô. — Xem trang thứ tư. 2012

Việc cứu giúp các miền bị lụt — Tối hôm kia 17 Octobre 1923 hội-đồng trị-sự cứu giúp các miền bị lụt đã họp tại nhà ông thủ-quỹ Trịnh-xuân-Nghĩa để tính các số quyên và các món tiền quyên của các nơi gửi về từ hôm 10 Octobre tới ngày 17 Octobre có 14 số quyên 730 người quyên cộng tiền được 713 p. 44 thì đã làm tờ biên bản để ông thủ-quỹ Trịnh-xuân-Nghĩa đem nộp tại phủ Thống-sứ. Kỳ nộp này là kỳ nộp thứ sáu, hợp cộng với năm kỳ trước là 7.530 p. 75. Vậy xin có lời bá cáo để đồng-nhân cùng biết.

Còn các nhà từ-thiện quyên tiền xin lược kể như sau nầy :

Số quyên số 14 của M. Trần-trọng-Phan quyên giúp được : Ng-ngọc-Tuyết, 154 phố hàng Bông 2 p ; Văn-Xuân, phố hàng Xe điếu 1 p ; Phúc-ký, 15 phố hàng Xe-điếu 1 p ; Phạm-đình-Diêm, 29 phố hàng Đào 1 p ; Ng-đăng-Sinh, Dounes et Régie 1 p ; Lã-đức-Khánh, Travaux Publics 1 p ; Đỗ-quang-Tuân, Travaux Publics 2 p ; Ngô-văn-Tỷ và Tô-đăng-Trinh, Travaux Publics 1 p ; Đoàn-v-Năm, Travaux Publics 1 p ; Trần-trọng-Giáp, 35 phố hàng Gai 1 p. Cộng được 12 p.

Số quyên số 325 của ông Trịnh-xuân-Nghĩa quyên được : Société Cotonnière Nam-định 100 p ; Phan-đông-Giang, phố hàng Đào 20 p ; Văn-đức-Ngôn, 28 phố Mới 2 p.

Số quyên 347 của Mine d'Etains et Wolframs à Tinh-túc quyên được như sau nầy :

MM. Vincenti, 20 p ; Strena, 10 p ; Régert, 5 p ; Lattier, 1 p ; Roguideau, 1 p ; Mouvech, 1 p ; Walh 1 p ; Cogner, 1 p ; Cervoni, 3 p ; Borger, 1 p ; Hoàng-trung-Hiền, 1 p ; Nông-v-Âu, 1 p ; Trương-đức Chinh, 1 p ; Cố-quang-Sinh, 1 p ; Dương-thế-Cao, 1p ; Lê-v Định, 1 p ; Ng-văn-Cạnh, 1 p ; Ng-hữu-Mô, 1 p ; Ng-thế-Ngọc tức Mão, 1 p ; Nông-văn-Kỷ, 1 p ; Chuls, 1 p ; Ng-ưng-Tài, 1 p. Cộng được là 57 p.

Hội-đồng trị-sự lại cấp

Hưu trí. — M. Bùi-v-Lai, surveillant hạng nhì ngạch thương-chính được về hưu kể từ ngày 13 Octobre 1923

Tiền tuất quả — Mme Hoàng-huy-Con tức Nguyễn-thị-Sơ là vợ góa một viên kinh-lịch hưu-trí ở Bắc-kỳ được lĩnh tiền tuất quả kể từ ngày 19 Janvier 1923 là hôm sau ngày chồng mất.

Ngạch thư-ký. — M. Nguyễn-văn-Quang, thư ký Sơn-la, nay đề ra ngoài ngạch và bổ vào làm lục sự tại tòa án đệ nhị cấp tỉnh ấy, thay cho M. Trương-đức-Chu bổ về làm thư ký tỉnh ấy.

Ngạch báo-chế. — M. Ngô-năng-Tiến, báo chế tại Thái-bình, đổi đi Nam-định.

M. Ngô-đình-Trường, báo chế Nam-định đổi đi Bắc-ninh.

M. Chế-quang-Thường, báo chế Bắc-ninh đổi đi Thái-bình.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

3697

Trường Mỹ-lộc. — Trường Pháp-Việt Mỹ-lộc, từ nay sáp nhập với các trường tại tỉnh lỵ Nam-định.

Mở trường. — Nay mở một trường Sơ-đẳng Pháp-Việt tại làng Yên-viên, huyện Việt-yên (Bắc-giang).

Ăn cướp và đánh người. — Tên Phạm-v-Phương 26 tuổi, là bồi, nhà ở hàng Bông số 178 phạm tội đánh hai người là Đỗ-xuân-Đính người làng Ngọc-hà, và Phạm-đình-Dược, là lính pháo thủ, rồi lại ăn cướp 27 đồng và các quần áo một cái đồng hồ 20 đồng thì nay đã phải bắt giam để xét. Những tên đồng dảng với nó có đến 10 người thì tẩu thoát mất cả.

Xe ngựa lăn xuống ruộng. — Hồi sáu giờ tối hôm qua hai cái xe ngựa đi khỏi ga Đồ-xá một tý thì cái xe trước tự nhiên con ngựa cứ lồng lên mà tế nước đại, người ngồi trên xe sợ quá vội-vàng nhảy xuống giữ ngựa nhưng không giữ được, đành chạy theo ngựa không dám buông cương, như thế được một quãng thì cả ngựa xe và người đều lăn xuống ruộng, cũng may chỉ ướt thôi, chứ không việc gì đến người cả ; sau những người gần đấy ra lôi mãi mới được xe và ngựa lên, thì xe cũng bị hư hỏng ít nhiều.

Ai muốn ăn-thưởng ? — Nhiều người chiếu lệ-luật được các thứ ăn-thưởng như chữ vàng của Vua ban, hoặc phẩm-hàm của Nhà-nước ; ngặt vì lệ-luật không biết, cho nên không biết làm thế nào mà lĩnh được thưởng, thành ra dẫng được mà không được, thực là thiệt-thòi. Nay muốn biết những thể-lệ ấy thì nên đọc sách Chỉnh-pháp Yếu lược, sách này không những chỉ nói về một thể-lệ việc ăn-thưởng mà thôi đâu, lại còn bao nhiêu Chỉ-dụ, Nghị-định về việc cai-trị xứ Bắc-kỳ, bao nhiêu các điều bổ-tích trong bộ Tân-luật cũng có trích-dịch, giải nghĩa và xếp đặt thứ tự trong sách nữa.

Sách dày 210 trang lớn, bán có 1 $ và 0 $ 20 tiền cước gửi, tại nhà soạn-giả là :

M. Nguyễn-văn-Ích
61, Boulevard Harmand, Nam-định

Và trong các hiệu sách

3687

Tòa thượng thẩm (Tiếp theo).

Bán phiếu quốc-trái của dân. — Tòa Nam-án tỉnh Ninh-bình phạt tên Hoàng-v-Nhật là ký dịch 2 tháng tù về tội tự tiện bán phiếu quốc-trái của dân và bắt phải bồi số 35 đồng trả cho làng. Tòa Thượng-thẩm y án nhưng cho tội tù án treo.

Ngăn trở việc thi-hành án. Tên Phạm-duy Thịnh có tranh nhau một thửa ruộng với một người khác. Tòa án đã xử tên ấy thua. Khi có giấy quan sức cho kỳ lý thi-hành án, lại dành ruộng giao cho bên được kiện. Tên ấy ngăn trở việc thi-hành án, lại dành kỳ lý nữa. Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt tên Phạm-duy-Thịnh 1 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Hãy-hoạt sổ thuế. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Ng-v-Hót và tên Lê-v-Hưa là kỳ-mục mỗi tên 1 năm tù về tội xé sổ thuế đinh của làng. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho hai tên ấy mỗi tên xuống 6 tháng tù. Khi tòa đã tuyên án rồi hai tên ấy cứ từng kêu van mãi, vừa vái vừa nói là oan bị kỳ-mục trong làng ghét vu oan cho. Quan chánh tòa bảo mãi cũng không chịu ra, sau phải bắt lính cảnh-sát đứng trông nom ở hội đồng kéo ra ngoài. Trong khi tòa đương xét các việc khác thình thoảng lại chạy ù vào kêu van làm cho lính cảnh-sát tức mình phải vừa lôi ra vừa đập đánh mới chịu thôi.

Hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Vĩnh-yên phạt tên Ng-v-Đạo 3 tháng tù về tội đánh người bị thương và bắt phải bồi 10 đồng cho người bị đánh. Tòa Thượng-thẩm y án tù và tăng tiền bồi thường lên 30 đồng.

Ăn cướp giết người — Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Hoàng-v-Đệ khổ-sai chung thân về tội cùng với đảng ăn cướp đánh phải một người bị thương rồi chết và bắt phải liên đới với những tên đồng đảng bồi cho sự-chủ 30 đồng. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tù cho tên ấy xuống 15 năm khổ sai. Còn những tên đồng đảng cũng phải phạt nhưng không chống án.

Tự liện bắt giam khảo người. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Phùng-hữu-Kinh 1 năm tù và 40 đồng về tội bắt một người đàn bà giam và đánh. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tù tên ấy xuống 6 tháng và tha phạt tiền cho.

HỘI-CHỢ LẦN THỨ NĂM
sẽ mở từ 2 đến 16 Décembre tới nơi nầy.

TẠI HIỆU MOREAU JEUNE
102, Phố Hàng Trống, Hanoi

Bán giá rẻ vì phải đi xa. — Vậy trước khi mua drap noir, drap fantaisie, taupeline noire để may áo ta, và drap marengo để may áo pardessus, thì hãy nên đến xem cửa hàng ấy đã.

3691

Cuộc đánh số giúp trẻ con Tây lại vô thừa nhận. — Cuộc đánh số nầy đang lễ đến ngày 1er Novembre 1923 rút số, nhưng nay lại hoãn đến ngày 16 Décembre 1923.

Một cách chiêu hàng. — Một người khách qua đường vào ăn ở một hàng chảo lòng pỏ nàng Bông, chẳng biết say sưa tuế nào đánh vỡ mất cái điếu sứ của nhà hàng. Anh hàng chảo cùng vợ con xúm nhau lại chửi bới om sòm, thậm chí lại còn lột cả khăn áo của người ăn hàng để thế vào cái điếu. Ôn ào trong một lúc lâu, rồi có lính phù-lít dẫn cả đôi bên vào bốp.

Một người qua đường lại cảo

Mất vì da. — Ng-v-Tu, 25 tuổi nhà ở hàng Gai trình Cảm rằng mất cái ví da đựng giấy thuế thân và 75 đồng bạc cùng các giấy má khác.

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòm (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

4122

Tên vật. — Ng-văn-Giao 23 tuổi cu-li, không có nhà ở bị kiện là ăn cắp của M. Hiệt ở phố Hà-trung 3 p. và tên Giáp 28 tuổi làm thợ bạc nhà ở phố Tien-tsin bị kiện là lấy của M. Vũ-đình-Hoan ở hàng Ngang mất 20 đồng thì nay đều phải bắt giam để xét.

Tên Ng-văn-Hai 28 tuổi, cu-li nhà ở Sinh-từ ăn cắp cái thể thuế thân của tên Ng-sĩ-Toàn ở làng Vân-canh (Hà-đông) đã phải bắt giam.

— Tên Ng-văn-Đính 20 tuổi, cu-li nhà ở Sinh-từ bị can án 2 tháng tù về tội ăn cắp đã phải bắt giải vào Tòa án.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ÁU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẢN

soạn

Giá 0$30 một quyển

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
HỌC VÀNG
Máy tốt-nẹo.
15 chân-kính
Mặt bề kính có chất độ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Beri, — HANOI
2005

HỮU-THANH TẠP-CHÍ

MỚI CHỈNH-ĐỐN LẠI

Kính-cáo các bạn đọc báo HỮU-THANH *biết rằng : Nay tôi mới đứng chủ-nhiệm* HỮU-THANH *tạp-chí đã hết sức chỉnh-đốn lại rồi. Đến ngày 1er Novembre này ra số đầu.*

Tòa-soạn đổi mới, có những nhà có danh-dọng và tịch-thiệp giúp việc. Xin các ngài sẵn lòng phủ-trì, bồi-thực, mua tạp-chí, đăng quảng-cáo cho, tôi lấy làm hân-cảm vô cùng.

Tòa-soạn ở số 59, phố hàng Gai, Hanoi.

HỮU-THANH tạp-chí chủ-nhiệm
3899 Ng-duy-Nho kính-cáo

DƯƠNG BÁ-TRẠC ET TĂNG-KHÁNH-LONG

dit **ĐỒNG-NAM-MỸ**

Đặt lãnh lụa, vải-mau, khăn mặt, đóng giày tây, giày ta, va-ly, làm mũ (nón), khăn sếp, ghệ mây, và buôn đủ các thứ hàng Bắc kỳ, bán cất và bán lẻ.

Tổng cục : Hà-nội phố hàng Bông, số 152.
Phân cục : Sài-gòn đường Catinat, 10, đường Bonnard, 90.
Công-xưởng tại Thái-hà-ấp.

Hàng tốt giá hạ, quí-khách chiếu cố xin cứ gởi thư về ĐỒNG-NAM-MỸ số 152, Rue du Coton, Hanoi.
2995

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đỏi được, lại lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ, cho có xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed. Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

-- Tên Ng-v-Thụy tức Giò 40 tuổi, cu-li bắt-tê ở đường đê Yên-phụ ăn cắp quần áo của một người la đã phải bắt giam.

-- Tên Trần-v-Thanh 16 tuổi, đi du đãng và ăn máy đã phải giải vào Tòa án.

-- Sở Mật-thám đã bắt được ba đứa đêm ngủ ngoài đường mà không có giấy thuế thân, không có nghề gì để kiếm ăn cả.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Việc nghênh-tiếp quan Toàn-quyền. — Ngày hôm nay đã thấy bắt đầu dựng một cái khải-hoàn môn ở đầu cầu Paul-Bert. Cái khải-hoàn-môn đó là của công thành-phố. Nghe đâu còn có vài cái nữa cũng sắp dựng của tư và khách-trú.

Hội Ái-hữu của các học-sinh cũ trường Kỹ-nghệ thực hành. Hội-đồng Trị-sự lâm thời có lời báo-cáo để các học-sinh cũ của trường Kỹ-nghệ thực-hành Haiphong được biết rằng :

Các công-sở và tư-sở đều có hội Ái-hữu cả, duy chỉ có anh em ta là học trò cũ của trường Kỹ-nghệ là chưa có, nên quan Đốc trường ta có khuyến chúng tôi lập lên hội ái hữu và ngài hứa sẽ sẵn lòng giúp cho hội.

Mục-đích hội là để :

1· Bảo ban nhau về công-nghệ học.

2 Giữ cho nhau các lợi-quyền về đường công-nghệ.

3· Giúp đỡ phù-trì nhau trong khi ốm đau và không có công ăn, việc làm.

4· Có một nơi làm cơ sở để hàng ngày được biết tin tức của các anh em ai có việc, ai không.

4 Nhận các đơn xin việc giúp cho các hội-viên.

Tuy đã lập thành Hội-đồng tạm thời từ ngày 20 tháng Juin năm 1923 tới nay, song anh em nhiều người ở tản mát mỗi người mỗi nơi, nên không mấy người biết, vậy nên chúng tôi nhờ tờ báo để bá cáo cho tất cả anh em học trò cũ ở trường Kỹ-nghệ Haiphong, mà hiện đương làm công nghệ ở các nơi, nên viết ngay thư về cho trường biết hiện ở chỗ nào và làm nghề nghiệp gì để biên tên vào số hội.

Trường ta từ khi mở ra đến giờ đã được 10 năm, tính ra đã được hơn 4 0 học trò, thế mà ta lại không lập ra được một hội Ái-hữu ư ?

Lập thành được, thì các hội viên có ích biết là bao nhiêu.

Ai muốn viết thư, hoặc hỏi ban điều gì, xin viết cho M. Nhân là cựu học-sinh, hiện đương giữ chức Giáo-viên ở trường Kỹ-nghệ Haiphong (M. Nhân, ancien élève, moniteur d'Atelier de l'Ecole pratique d'Industrie de Haiphong)

Haiphong, le 17 Octobre 1923

Thay mặt Hội-đồng Trị-sự tạm thời,
Nhân.

Lại vứt xác Mười giờ rưỡi ngày thứ tư, người ta lại thấy một cái xác đứa con trai chừng một tuổi nằm ở bờ sông Bonnal gần cầu Paul Bert. Cái xác đó không có dấu vết gì khả nghi, nên sở cảnh-sát đã đưa vào nhà mồ để đem chôn.

GIA-LÂM

Lờ cảm ơn. — Bản-quán tiếp được bài sau này ;

Trí-thành học-đường kính lời cảm ơn các quan Tây, các quan Ta cùng các hàng thân-hào trong các phố hôm mồng 4 ta vừa rồi, (13 Octobre) đã có lòng hạ cố đến thưởng thức cuộc hát cải-lương diễn lấy tiền để làm lại nhà trường.

Quan Thượng Lê-trung-Ngọc, cụ Bùi-đình-Tá chưởng-lý Bắc-kỳ, Nghị-viên vì bên Hà-thành hội Trí-hóa cũng diễn kịch nên các ngài có giấy kiếu và có gửi tiền cho. Quan huyện sở tại Cát-văn-Tấn cùng qui-quyến đến tăng 10 đồng, ông cử Mai-đăng-Đệ đại diện báo Thực-nghiệp tặng 1 đồng, ông tham Ng-v-Huệ đại diện phòng cơ-khí sở Hỏa-xa tặng 4 p. ông B. Piou bang-trưởng đại diện các người Trung-hoa tặng 2 đồng, ông Bá-Ý và ông Trần-v-Hợi đại diện nhà máy sắt tặng 30 đồng, ông Ng-ngọc-Lâm trên Việt-trì về tặng 18 đồng. Các qui quan thì có các ông này : Quan Sen-đâm cùng qui phu nhân, ông Hamblot, ông Aubry, ông Isnard, ông Rothenflug, ông Labeye, ông Dounat vân vân.

Ông Barillet Kỹ-sư Lục-lộ sở Hỏa-xa có giấy kiếu và tặng 2 đồng, ông Poulet Messouhante chủ-sự nhà Thương-chính tặng 1 đồng.

Còn thì đủ mặt thân thương kỳ cựu trong các phố đều đến cả. Tiền thu cả thảy là 121 p. 40. Lúc giờ nghỉ có quan Sen-đầm cùng ông Aubry phó Lục-lộ sở Hỏa-xa Vân-nam đi với mấy cô thiếu-nữ quyến tiền giúp các miền bị lụt, cộng cả hai hôm được là 26 p. 29 thì đã đệ lên quan Công-sứ rồi.

Bản hội xin dâng lời kính tạ các ngài đã vì việc công ích, sẵn lòng tử thiện tán thành cuộc hát này được hoàn-hảo chu viên.

Vạn cảm

Ái-liên, Trần-minh-Khiêm.
Nghĩa-phương, Nguyễn-ngọc-Sơn.

THƯỜNG - TÍN

Phát hỏa. — Hồi 12 giờ đêm hôm 16 Octobre này, nhà M. Nhiêu-Ngò ở làng Hạ-hồi bị phát hỏa. Sở tuần trong làng thấy động nổi hiệu trống mõ tù và thì dân làng đổ lại cứu chữa dùng lắm, chỉ cháy mất một cái nhà lá 5 gian mà thôi, còn đồ đạc trong nhà cũng không thiệt gì mấy. Trong khi đang cháy có cả quan Trợ-tá sở lại cũng thân đi đem lính trú, lính lệ xuống cứu.

La thay ! cũng 12 giờ đêm hôm trước đã cháy mất một gian nhà ngang lợp bằng ra của M. Ba-Ân ở giáp ngay nhà M. Nhiêu-Ngò thì chữa được ngay. Đêm hôm sau dùng giờ lấy lại bị cháy như vậy. Việc cháy này nguyên nỷ vì sao, chưa xét ra manh mối.

Nạn ô-tô. Hồi 2 giờ rưỡi chiều hôm 16 Octobre này, có cái xe ô-tô chở cái quan tài của một người làng Hà-hồi mất tại nhà thương Hanoi, về an táng tại nghĩa-địa làng Hà-hồi, khi đi gần tới nghĩa-địa thì đụng phải ông cụ già ước 70 tuổi bị thương ở mặt, nhưng không đến nỗi nặng lắm, người *chauffeur* hỏi ông cụ già ấy có muốn đi nhà thương thì xe cho lên xe, nhưng ông cụ không bằng lòng. Sau hỏi ra thì ông cụ ấy là người làng Ba-lăng gần đấy, thời người *chauffeur* cho tiền thuê xe cho ông cụ ấy về nhà.

SƠN-TÂY

Trộm. — Đêm hôm 22 ta trộm trèo cây sấu ngoài đường lên nóc nhà số 47 phố Mỹ-hội giở ngói toan cưa rui để vào hoặc kều đồ đạc trong nhà. May có bà hàng xóm trông thấy thì gọi người nhà bên này dậy. Kẻ trộm biết kiếm đường tẩu thoát. Bà hàng xóm này trông rõ hình dạng tên trộm ấy. Hôm sau bà chủ nhà và bà hàng xóm ra trình Cẩm thì tối hôm sau phu điếm mới tuần giữ chặm chỉ hơn trước.

Việc trộm cướp là quan-hệ và là lẽ phải thế, nên nhà cầm mới phải đi trình, thế mà có kẻ đã chẳng biết hết bổn-phận mình mà lại còn nói vụng trong xó rằng : chỉ vẽ sự lôi thôi, có nhà chẳng giữ, lại còn trình với chẳng trình và nói ra những lời thô bỉ.

Mỹ-xá lai cảo.

VIỆC KINH-ĐÔ

Lễ vạn thọ khánh tiết. — Ngày mồng một tháng chín ta là ngày lễ Vạn thọ khánh-tiết, ở trong Nội-đình đã chiếu theo nghi-chú và thể lệ các khánh-tiết lễ Vạn thọ năm trước mà hành-nghi, còn các nơi công-sứ nha thụ cùng hoàn-thành phố diện, nơi đều có trưởng đăng kiết-thể suốt ba hôm ; ba mươi tháng tám và mồng một mồng hai tháng chín.

Tại trong Đại-nội có thiết-yến riêng tại nơi Yến-phòng để khoản-đãi các qui-quan và quyến-thuộc, khi tiệc xong lại có diễn cuộc hát bội và múa ở nhà Duyệt-thị.

Giảm chuyến xe đêm. — Chuyến xe đêm từ Tourane đến Huế nghe đâu sẽ giảm bớt chỉ còn mỗi tuần chạy một lần mà thôi. Trong lúc mưa lụt sắp đến đây mà giảm bớt chuyến xe đêm thật đã nên tiện và thường phòng trước được những sự hiểm nguy như là đất sụt đá lăn trong lúc ban đêm ở những chỗn núi ải hẻm-hiu. Nhưng đã đề phòng được cái nguy-hiểm ấy thì lại có thể xảy ra cái nguy hiểm khác, là các miền nhà quê ở hai bên đường xe hỏa từ khi có chuyến xe đêm thì đã xảy ra mấy nơi bị thiệt hại là có nhiều lũ ngu dại nằm mát trên đường sắt, nhờ vì đã nghiêm-sức cấm trấp thì cái thói dại ấy đã chừa đi được nhiều, Nhưng lại e rằng nay xe hỏa giảm chuyến ban đêm thì ngộ có kẻ lại giở cái thói dại ấy chăng.

Vậy tưởng từ lúc bắt đầu giảm chuyến xe đêm thì các quan địa-phương lại càng nên gia tâm cẩm trấp cho nghiêm hơn thì cái họa bất kỳ mới khỏi xảy ra nữa vậy.

Đi xe đạp mà bị tội. Bản quán đã nói đến nhiều lần về sự những kẻ mới biết đi xe-đạp hay rong chơi quanh thành phố một cách tự do, làm ngăn trở cho kẻ qua người lại lắm khi phải bực mình. Vì cái tệ ấy mà mới rồi có năm người cùng đi xe đạp chạy rất chóng như tên, khi đến gần chợ Bến-ngự thì đạp phải một đứa bé con lên tám tuổi phải trọng thương nên đứa bé phải chết.

Vì thế mà phải tội, hiện nay còn phải giam. Bỏ tưởng cũng là một cái gương cho những kẻ quá ư ngông cuồng vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Cuộc sổ số của nhà xẻ. Nhà xẻ của các qui quan đã được phép mở cuộc sổ số để lấy tiền làm nhà ; cả thảy có 4 000 số mỗi số 1 p. được 60 số được giải, giải nhất một cái xe ngựa cao-su, cả ngựa và đồ ngựa, đáng giá 350 p. thì ông Phó-tổng Mòng-sơn, huyện Cẩm-thủy được.

Cách sổ số rất là cẩn thận, nghĩa là làm một cái giá bằng gỗ, có bốn cái đĩa bằng kẽm sơn, rồi in chữ số, cái dâu có hai con 0, hai con 1, hai con 2, và hai con 3; còn ba cái kia mỗi cái từ 0 cho đến 9 thế rồi đem ra giữa sân trước mặt công chúng, lấy những con nít cho vào xoay tít cả bốn cái một lượt, hễ cái đích trúng vào số nào thì kẻ số ấy, thi dụ : cái đĩa đầu trúng vào số 1. cái thứ nhì vào con 3, cái thứ ba vào con 5 và cái thứ tư vào con 0, thế là số 1350 được.

(Xem tiếp trang thứ tư).

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ sáu 19 Octobre 1923

Diễn hai tích

Một tích chèo cổ — *Một tích tuồng pho*

Tích thứ nhất :

VƯƠNG THỊ MẠI THÂN

Tích thứ hai :

TRƯƠNG-PHI GIA
CHIẾN MÃ-SIÊU

Toàn đào kép trẻ-con diễn rất khéo.

Tối thứ bảy 20 Octobre 1923

CẦU ĐƯỢC ƯỚC THẤY
(Tích mới soạn)

Phúc sao to lớn tấy đình.
Kia tranh tố-nữ, nọ tình trêu ngươi.
Phải thiêng nước lạ nực cười.
Vì quan mới tỏ sự người Tiên cung.

CÁC PHÁO-TÂY MỚI, BÁN CHIỀU-HÀNG

Bản-hiệu có trữ nhiều thứ pháo-Tây để dùng về các ngày tiệc và hội. Lại có riêng một thứ thuốc xanh đỏ (flamme de Bengale) để các nhà hát dùng cho hợp vệ-sinh vì chế không có khói khét, sáng tỏ, mùi đẹp và cháy chậm, để lâu không ướt.

Các quý-khách ở xa có cần lới thì xin gửi thư về thương-lượng và lấy hóa-giá, sẽ gửi theo lầu thủy hay hỏa-xa, không gửi giấy thép được.

Xin chiếu-cố.

XUÂN-HÒA, tạp-hóa
99, Phố Hàng Gai, Hanoi.
2997

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS

Có từ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng 7 năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, lúc Nội-các phụng tới chiếu phê rằng :

Chiếu nay đã được phòng các MONTÈS qui ông, có chế tiến một thứ rượu bổ đã lâu ngự dụng qua rồi lòng, đáng nên gia thưởng, truyền lục phê thị giới cho qui được chọng chế-công để ở thanh-giá.

Khâm thử.

欽此 奉 批 准 給 三 等 寶 星 一 枚 以 示 獎 勵 此 內 閣 恭 錄

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai dã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư

Số 61

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại gìữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đâu hồi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo há có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tô-hữu-bạch nói :

— Chỉ sợ tài sơ học thiển, không thể soạn được. Nhưng nếu tiên-sinh dùng đến thì xin bảo cho biết ý đâu bài.

Lý trung-thư nói :

— Nếu tiên-sinh có lòng yêu mà giúp cho thì hãy xin mời vào hậu-viện, nồng mấy chén rượu, rồi sau sẽ bày.

Nói xong, truyền người nhà dọn rượu và dựng dậy mời *Tô-hữu-bạch* vào trong một cái nhà mát tại chốn hậu-viên. Cái nhà mát ấy bao-tàu sơn đỏ, bốn mặt toàn những danh-hoa, xung quanh bể ngoài, lại có tường vôi xây chắn. Phía ngoài tường bóng liễu rườm-rà, thấp-thoáng thấy có một ngọn lầu cao, trông rất tráng lệ.

Bấy giờ *Tô-hữu-bạch* chẳng thiết xem-ngắm chi cả, vào ngồi trong nhà. Hồi lâu, người nhà dọn rượu, *Lý* trung-thư mời uống. Hai người vừa toan cất chén thì có người nhà vào báo rằng :

Có *Tiên* cử-nhân đến.

Lý trung-thư nói :

— Vừa bay ! mau mau mời vào đây !

Lý trung-thư vừa nói vừa đứng dậy ra đón. Khi *Tiên* cử-nhân vào, *Tô-hữu-bạch* cũng đứng dậy chào, trông thấy *Tiên* cử-nhân râu dài bụng to, thân-thể đầy-đà, mặt-mũi đầy-đặn.

Tiên cử-nhân lại hỏi *Lý* trung-thư rằng :

— Tiên-sinh đây người ở đâu ?

Lý trung-thư nói :

— Tiên-sinh đây họ *Tô*, người ở *Kim-lăng*.

Tiên cử nhân nói :

— Thế ra tiên-sinh là viên-khách, vậy mời tiên-sinh ngồi trên.

Nói xong, ba người theo thứ tự cùng ngồi. *Tiên* cử-nhân hỏi *Tô-hữu-bạch* rằng :

— Chẳng hay tiên-sinh nhân có việc chi mà lại hạ cố tới đây ?

Tô-hữu-bạch chưa kịp trả lời thì *Lý* trung-thư liền nói :

— *Tô* tiên-sinh vốn không định đến đây, chỉ vì tiện Kính gửa đường bị cướp, khốn-quẫn ở nơi lữ-thứ, bỗng gặp xá-thân. Xá-thân biết *Tô* tiên-sinh là người có văn-tài, lại thấy tiên-sinh đã hôm trước muốn soạn 4 bài thơ mừng quan Ân mà tiên-sinh chưa làm cho, nhân tiện mới mời *Tô* tiên-sinh đến đây để soạn giúp. Hai chúng tôi một chủ một khách, đang lấy làm buồn, tình-cờ lại gặp tiên-sinh hạ cố tới đây, còn gì vui thú hơn nữa !

Tiên cử-nhân nói :

— Nếu vậy, hay lắm ! Trong mấy hôm nay, không phải đệ có ý không đến, chỉ vì bận nhiều việc quá, chưa lúc nào cao-hứng làm văn. Nay nghe nói quan Ân đi công-xuất sắp về, sợ lỡ việc của tôn-ông, nên phải đến để làm cho trọn. Nhưng kỳ thực thì-tứ rất quẫn, may sao lại gặp *Tô* tiên-sinh đến đây thì đệ khỏi phải lao-tâm khổ tứ.

Tô-hữu-bạch nói :

— Tôi vì lỡ bước, nên phải nghỉ kế bán văn, chẳng qua cũng lạo-thảo cho thành văn, chứ chưa chắc đã được công-xảo. Nay có đại-vị-nhân đây, khiến cho tiểu-vu phải khiếp sợ mà muốn lui tránh vậy.

Lý trung-thư nói :

— Hai tiên-sinh chớ nên khiêm-tốn quá ! Cũng là chỗ thanh-khí, xin hai ngài đều soạn giúp cho. Và hãy uống chơi mấy chén rượu, khiến cho văn-tứ bột-phát.

Nói xong, liền rót rượu mời hai người uống. Ba người nồng rượu hồi lâu, *Tô-hữu-bạch* nói với *Lý* trung-thư rằng :

— Tôi tài sơ học thiển, nhưng nếu tôn-ông đã có lòng dùng đến thì xin ban đề-mục, để tôi làm cho xong.

Lý trung-thư cũng không chịu nói đề-mục. *Tiên* cử-nhân nói :

— Cứ cho đề-mục ra đây. Vừa uống rượu vừa làm thơ, tưởng cũng không có điều gì trở-ngại.

Lý trung-thư sai người nhà đem một cái hộp ra, mở xem trong hộp có 4 bức mỹ-nhân họa :

1. — Bức thứ nhất là « *Bồ côn* (1) *đồ* », vẽ hai người mỹ-nhân đang ngồi đối diện nhau mà may áo ;

2. — Bức thứ hai là « *Tri hành* (2) *đồ* », trên vẽ một người mỹ-nhân đang cầm cán đề cần, lại có mấy người mỹ-nhân nữa đứng quanh xem ;

3. Bức thứ ba là « *Hôn canh* (3) *đồ* », vẽ mấy người mỹ-nhân đang nấu canh ở trong bếp. Người thổi lửa, người thái thịt, vv. v...;

4. Bức thứ tư là « *Mai bốc* (4) *đồ* », vẽ ba bốn người mỹ-nhân đang ngồi bói ở dưới bụi hoa.

Đề-mục tức là 4 bức ấy, mỗi bức đề một bài thơ đề ngụ cái ý ca-tụng một vị đại-thần có cái triều sắp được vào làm tể-tướng. *Tô-hữu-bạch* xem xong, nín lặng không nói câu gì.

Tiên cử-nhân nói :

— Tôn-ông cũng chịu nghĩ thật ! Cách ca-tụng như thế này, thật là nhã lắm ! Nhưng đề-mục rất khó, tất phải cấu-tứ lâm sao mới viết thành bài được. Viết ngay thì tiểu-đệ xin chịu, hoa chăng có *Tô* tiên-sinh là bậc cao tài !

Tô-hữu-bạch nói :

— *Tiên* tiên-sinh còn nói như thế, nữa huống chi là tôi ! Nhưng tôi có

(1) Bồ côn nghĩa là và áo triều của vua Thi dụ quan tể tướng giúp vua đề điều hòa các việc trong nước. Kinh *Thư* có câu rằng : « *Cẩn chức hữu khuyết, duy Trọng-sơn-phủ bổ chi* » là áo triều của vua có rách, đã có ông *Trọng-sơn-phủ* vá.

(2) *Tri hành* nghĩa là cầm cái cán. Thi dụ quan tể tướng cầm cán cân công bằng để trị nước. Kinh *Thư* có câu rằng : « *Bình quốc chi quán* » là người cầm cán trong nước.

(3) *Hôn canh* nghĩa là nấu canh. Thi dụ quan tể tướng giúp vua để điều hòa các việc trong nước. Kinh *Thư* có câu rằng : « *Mai bốc công-thần, duy tể thi tướng* » tôi vâng vua *Thuấn* đính truyền ngôi cho vua Võ Vua Võ nói rằng : Xin nhà vua trải bởi các công thần, ai tốt thì theo.

(4) *Mai bốc* nghĩa là đóng mắn tâm để bói. Kinh *Thư* có câu rằng : « *Mai bốc công-thần, duy tể thi tướng* » tôi vâng vua *Thuấn* đính truyền ngôi cho vua Võ Vua Võ nói rằng : Xin nhà vua trải bởi các công thần, ai tốt thì theo.

việc gấp với đi, cũng đành phải viết liền để các ngài phủ-chính.

Lý trung-thư gọi người nhà đem nghiên bút giấy mực ra, *Tô-hữu-bạch* không nhún nhường chi cả, đứng dậy cầm bút viết ngay. *Tô-hữu-bạch* viết xong, đưa cho ai nấy người kia xem mà bảo rằng :

Dẫu không hay hèm gì, nhưng cũng viết cho xong việc !

Lý trung-thư và *Tiên* cử-nhân mở xem thì bốn bài thơ như sau này (1).

Tiên cử-nhân đọc xong, kinh-ngạc mà khen rằng :

— Phong lưu mãn-tiệp, đại-huynh thật là một bậc thiên-tài !

Tô-hữu-bạch nói :

— Gọi là chắp-chỉnh mấy câu, sá chi mà đáng kể.

Lý trung-thư xem dẫu không hiểu, nhưng thấy *Tiên* cử-nhân tấm-tắc khen ngợi thì chắc hẳn là hay, cũng mừng rỡ mà thưa rằng :

Tiên-sinh soạn giúp cho như thế này, thật lấy làm vinh-hạnh lắm, nhưng lòng tham không biết thế nào là đủ, bây giờ tôi lại muốn nhờ tiên-sinh viết cho luôn thể, chẳng biết có được không ?

(Còn nữa)

(1) Sau sẽ đính đăng mục « Văn uyển ».

Trộm. — Đêm hôm 13 rạng 14 Octobre mới rồi, trộm vào một nhà ở Cửa-hậu, nơi Chợ-chùa cũ, cắt đứt dây buộc cổng vào trong nhà, may người nhà thấy động hỏi ai thì nó vội vàng choảng được hai cái khăn lượt mặc gần đó rồi chạy trốn.

Chúng lại vào một nhà ở phố Nhà-thương, đào ngạch đến một thước tây, nhưng cũng chưa lấy được gì, trong nhà thấy động lên tiếng, chúng bỏ cút mất.

Nghe đâu có mấy tay đại-bợm mới được tha ra, nên trong thành-phố mới bị quấy nhiễu làm vậy. Ước ao rằng quan trên lưu tâm đến bọn đó, bằng không thì sao cũng có nhà bị tay chúng vét sạch.

TAM-QUAN

Ghe bị đắm. — Bữa 21 tháng tám tu, có một chiếc ghe Quảng-nam chở 500 tạ bánh dầu (1) với 50 tạ dây dừa ở Tam-quan về cửa Hàn, ghe ra cửa đêm 19, chạy được một khúc đường thì bị gió bắc thổi mạnh như bão, nên chạy lên không được, phải ghé vào cửa Sa-huỳnh. Khi vào cửa, đi sai lạch, đâm vào bãi, phân thì song, phâu thì gió, xây sở không kịp nên ghe phải bị đắm. Thảm thay trong lúc khốn khổ này! Tiếng kêu trời vang dất hòa lẫn với tiếng sóng to, gió lớn ác nghiệt kia thì làm sao cho thấu lại trời!! Các ghe mành lưới ở trong bờ xa thấy cái tham-trạng ấy không kể nguy hiểm, dua nhau chèo ghe ra biển, chém song, lướt gió để ra tay tế-độ, cứu lấy kẻ trăm-luân! Nhờ có thế mà 7, 8 người đã-công thủy-thủ khỏi bị thiệt mạng; họ lại còn tìm vớt hàng hóa nữa. Song vớt chưa được bao nhiêu thì trời đã tối, gió sóng lại to, làm cho ai nấy đều tối mắt, tối mày, phải thúc thủ mà trở vào bờ.

Cửa Sa-huỳnh cũng khó vào ra như cửa Tam-quan vậy, cửa đã hẹp mà ngoài cửa lại chỗ nông chỗ sâu, nên ghe vào ra phải thuê bọn mành lưới dắt đi mới được, mà sở-dĩ chiếc ghe này bị hư là tại anh lái ỷ sở-trường sóng gió mà lại sợ tốn tiền nên không thuê người ta dắt cho.

Ôi! Năm trăm tạ bánh dầu giá đến ba nghìn đồng bạc, một chiếc ghe lương tải đến ba mươi tấn cũng gần bạc nghìn, thế mà chỉ rủi ro trong một phút, bao nhiêu vốn liếng đã theo luồng gió vô tình mà xuống đáy biển vực sâu cả!

Nguy hiểm thay! buôn bán ghe thật là buôn bán với trời, nôm đã có câu « hành thuyền như kỵ-mã » là thế đấy.

Minh-chương lai cảo

(1) Khô dầu, khô lạc.

QUẢNG-NGÃI

Đang tay sao nỡ giết người tình chung? — Tháng trước làng Ngân-giang thuộc huyện Sơn-tịnh có người kia gia-tư cũng thường thường bực trung, vợ-chồng một lòng thân-ái, xướng tùy giữ vẹn; gia đình ấy, vợ-chồng ấy, còn gì khoái lạc bằng! Thấy vợ hiền hòa chồng hằng năn nỉ xin cưới tiểu-tỉnh, để về giúp việc trong gia đình đỡ cho vợ và làm cho cảnh thêm hoa ấy cũng là sự tốt. Vợ thấy chồng nằn ni, thôi thì cũng chẳng hẹp hòi mà chi, liền bằng lòng chịu theo ý chồng. Từ khi chồng được phép rước vợ bé về, đối với vợ lớn ban dầu còn ra tình âu yếm, sau lần lần ra ý lãng sao; vợ thấy thế cũng bất bình, song cũng bỏ qua và nhường nhịn cho vừa lòng chồng. Ai ngờ con vợ bé thấy chồng thương lại được lòng lên nước hiếp đáp vợ lớn. Vợ lớn tức mình cắm gan nghĩ rằng: chồng chung đã dễ ai nhường cho ai, bấy lâu mình thấy chồng mà nhịn, nó lại tự cao tự đại với mình. Một bữa nọ chồng đi vắng vợ lớn kiếm chuyện gây với vợ nhỏ, lớn bé đàng nào cũng không vừa, sinh ra ẩu đả kịch-liệt, lũ gia đình bình vợ lớn nên vợ nhỏ nhịn thua. Đợi đến lúc chồng về vợ bé than thở và tỏ nỗi oan tình bị ức hiếp cho chồng và nói rằng nếu chồng không khu xử cho xong thì quyết dứt gánh chung tình từ đây. Chồng thương vợ nhỏ dã sẵn, nay lại nghe lắm chuyện thương tâm, chạy ra la mắng vợ lớn, vợ lớn tức mình cãi lại, chồng dương tức sẵn dao phay trước mặt cắm chém vợ, vợ la, chồng quyết chẳng dung, thương hại người vợ bị một tay oan-nghiệt, đưa luôn ba lát dao phải tử giã chồng về miền cực lạc. Chồng chém vợ rồi mới tỉnh ngộ, lại sợ quá xách thây vợ đem ném giữa sông. Sáng ngày người bộ-hành thấy thây nổi lên bèn la làng xóm đến và báo quan về khám, quan khám xong, cho chôn cất tử tế, và bắt người chồng giam lại, hiện nay còn đương phân xử.

Tình chồng vợ đời nay như thế có gớm không, lương tâm tàng tận, đạo nghĩa suy đồi! Ghê lắm thay!

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ rạ những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

THUỐC THỤT

Injection Peyrard

D'ALGER

Là thứ thuốc lâu năm nhất, công-hiệu nhất để trị bệnh lậu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.

Trong 232 người Á-rập thì 231 người khỏi vì thứ thuốc này

(Theo tờ trình của viên thầy thuốc ở Alger)

BÁN TẠI:

SPÉCIALITÉS PEYRARD

46, Rue de Grenelle. — PARIS

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và** rất quí để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình,** lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ,** người ốm mới **khỏe,** người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ lối tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được võ-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế **MONTÈS**, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Kính cáo các nhà mắc phải bệnh trĩ

Tôi mắc bệnh trĩ, thuốc thang mãi không khỏi sau nhờ M. TCHUONG-QUAY-LAM, ở hàng Đường, số nhà 26, Hanoi, chữa cho, trong vòng ba tuần lễ thì khỏi hẳn.

Trong khi chữa không đau đớn gì và tôi vẫn làm lụng như thường.

Vậy có mấy lời cảm tạ lương y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

HOÀNG-TIỆM-HỒNG
16 bis 3, Rue de la Citadelle, Hanoi

泰NAM-THÁI南

6, Quai Clémence au — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

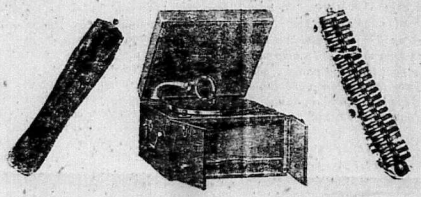
Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ lạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
Kính-cáo

3022

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CHANSON & Cie

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mỡ « EMAILLINE » để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40. *Nay kính cáo.*

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị thuốc hảo không có pha chất nhiều món

Mỗi hoàn 0,50 (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẮN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue de Pas-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÀM

Cũng có bán tại: Hiệu FL CHANSAVER, Pharm.-Rothiers, L. BOURGUIGNON, Pharm. và các hiệu bào-chế khác.

VÒ KÈN

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái **1$00**

Thưa các quý-khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạo cao 8 quan nên chúng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không bớt thời xin biếu cái kính giọng vàng hộp xin xem như sau này:

		giá trước	giá nay
Đồng hồ đeo tay chôn tối thấy giờ		8$40	4$40
— id	có kim dạ	6 00	3 00
— id	kim thép và kim vàng	4 80	3 80
— id	vàng thực xinh	6 30	4 30

Hễ các quý-khách chiếu cố cho 5 chai mà không bớt giá, chúng tôi trước tặng 1 xin kính tặng 1 cái kính giọng vàng đẹp mới và 4 cái lắp kính nhanh mua ở nơi tiền được nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, HANOI

2049

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Sắp tới ngày sổ sách tính xong

Bán Xon

Adr. Tél.: MAGASÉUNIS — TÉLÉPHONE N° 126

MỚI SANG

Chục xe cao-xu — Vòng bánh — Nan-hoa — Vải lợp mui đủ các mùi

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
Pousse-Pousse Saigonnais
7, Boulevard Bobillot, Hanoi

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Người bị bệnh giập và bệnh sốt rét thường hay thấy trong mình mệt nhọc mà lại rất là lâu khỏi. Khi bị bệnh thì nhẹ thì mỏi-mệt, yếu đuối đi, đánh trống ngực ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khó thở, một nhọc lạ thường.

Chân huyết kém hẳn đi, thế thì nên bổ ngay vào cho chân huyết những chất đã hư ở trong khi ốm ấy chất sắt, như thế mà dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) thì không còn gì để khỏi hơn nữa.

Uống thuốc ấy bổ đến dạ giầy thì 1 tên ngay, không sợ nguy hiểm gì cả. Chỉ rong vài tháng lại thấy khỏe mạnh như thường. những người nào bị bệnh giập mới khỏi, yếu đuối, đau lưng, đau mình, đau dạ giầy, hay đánh trống ngực mà dùng thuốc này thì thấy khoan khoái lạ lùng. Chỉ uống độ vài lọ thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) này thì lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2056

LAXO SODYL

Một thứ hạt gập chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.

Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt,

Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.

Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.

Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

CẦN NGƯỜI LÀM

« Công-ty Phạm-văn-Phi chúng tôi cửa mới « thầu lại được việc chở thơ và hành-khách « đường Vinh đi Đông-hà trong 5 năm nữa. « Vậy chúng tôi đang mở to thêm nhà máy « và đã mua thêm nhiều xe mới ở Tây sang, « nên đương cần dùng người sơn biết pha sơn « tây và người thợ da biết khâu đệm xe ô-tô. « Ai biết nghề vào Vinh hỏi sẽ được lương cao. »

2013

PHẠM-VĂN-PHI Công ty lại cảo.

Le Gérant: NGUYỄN VĂN LUẬN

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)